

TÜRKİYE'NİN KÜLTÜR VARLIKLARI ÜZERİNE NOTLAR

Ercihan Düzgünoğlu, TÜRSAB Baş Danışmanı, 24/02/2004

- **TÜRKİYE'NİN KÜLTÜR VARLIKLARININ ZENGİN ÇEŞİTLİLİĞİ VE DEĞERİ TÜRKİYE'YE BÜYÜK AVANTAJ SAĞLAYAN BİR ÖZELLİĞİDİR.**
- Dünyada pek çok ülke zengin kültür varlıklarına dünya mirasının değerlerine sahiptir.
- Ama hiçbiri ülke Türkiye' nin sahip olduğu, uygarlıklar mirasının, kültür varlıklarının çeşitliliği ve zenginliği ile yarışacak bir mirasa sahip değildir.
  - Çin dünyanın en büyük açık hava müzesidir.
  - Ama Türkiye uygarlıklar mirası açısından dünyanın en çeşitli, en zengin açık hava müzesidir.
  - İtalya deyince ilk akla gelen Roma Uygarlığı' dır.
  - Yunanistan deyince Helen Uygarlığı akla gelir.
  - Türkiye deyince akla birbiri ardına gelen çeşitli uygarlıkların, muhteşem mirası gelir
  - Hittit, Frigya, Likya, Lidya, İon, Roma Bizans, daha pek çok uygarlığın ve nihayet Selçuklu ve Osmanlıların muhteşem mirası bu topraklarda...

Türkiye' de

**6235 tescilli sit alanı var
Bunun 5522'si arkeolojik sit alanı**

**63.831 tescilli kültür varlığı var.
Bunun 19.500' ü İstanbul' da**

Ama halen keşfedilmemiş, toprak altında ayrıca fevkalade zengin bir miras yatıyor.

Hangi taşı kaldırırsanız altından bir tarih sayfası çıkıyor.

- Asıl önemli olan bu çok yüksek sayılar değil; bu muhteşem mirasın asıl değeri; insanlık tarihinde, uygarlıklar tarihinde, sanatta, evrensel kültür içindeki yeri ve anlamında

- Ve bu topraklar bugün bütün bu muhteşem mirasla birlikte Cumhuriyet'in kuruluşu ile başlayan modernleşme sürecinin, gelenekselle çağdaşlığı uyum içinde birleştiren değerlerinin sahibi.

- UNESCO'nun Dünya Miras Liste'sinde Türkiye' den 9 adet kültür varlığı yer alıyor.

1. İstanbul'un tarihi alanları
2. Göreme ve Kapadokya
3. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası
4. Hattuşaş (Boğazköy)
5. Nemrut Dağı
6. Pamukkale – Hierapolis
7. Safranbolu
8. Truva Arkeolojik Kenti

- Anadolu' nun günümüzden 12.000 yıl öncesine giden bir yerleşim tarihi var.
- İlk tarımsal üretim, en eski köy – kasaba yerleşmeleri, uygarlığın öncüleri ilk kez Anadolu' da yaşamış.
- Orta Anadolu insanı Çatalhöyük' te M.Ö. 6000 tarihlerinde tarımı öğrendi.
- M.Ö. 3500 – 1200 yılları arasında Anadolu' nun yer aldığı, Ön Asya – Doğu Akdeniz' de uygarlıklar tarihi dokundu .....
- Evrensel kültür' de müstesna yerleri olan; Truva, Gordion, Midas, Hattuşaş, Efes, Bergama Sardis, Millet bu topraklarda.
- Antonyo ile Kleopatra, Truva' nun güzel Helen'in öyküleri bu topraklarda esmiş.

Ama Dünya Miras Listesine girmesi gereken daha yüzlerce kültür varlığımız var.

Mardin, Urfa, Amasya, İznik, Kütahya ve daha sayılamayacak kadar çok sayıda değer.

- Eski Dünya'nın YEDİ HARİKASI'ndan ikisi Türkiye' de; bu topraklarda yaratılmış

Halikarnas Mozelesi Efes – Artemis Tapınağı

Ama tarih boyunca bunlara yenileri eklendi.

Londra' da National Gallery Direktörü (Micheal Levy) Topkapı Sarayını dünyanın birinci harikası seçti; büyük yankı uyandırdı.

- Bütün bu kültür varlıkları zenginliği içinde İstanbul, 19500 tescilli kültür varlığı, sit alanları ve yaşam biçimi ile bir dünya kültür başkenti, olağanüstü bir cazibe merkezidir.

- Dinler tarihinin, Anadolu'nun eski inançlarından, Anadolu Tanrıçaları'ndan, Kibele'den, Artemis'den üç semavi dine kadar muhteşem mirası bu topraklardadır.

- Urfa'da Hazret – i İbrahim efsanesi
- Efes –Meryemana
- Yedi Kiliseler
- İznik'te en önemli konsil toplantılarının yapıldığı mekanlar
- Engizisyondan kaçan musevilere kucak açan Osmanlılar zamanından kalan miras, sinagoglar.
- İnsanlığın, hoşgörünün bugün laik Türkiye'de yaşayan simgeleri

Ve hoşgörü kültürünün mirası Mevlana Celaleddin Rumi, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre ve daha nicelerin bizlere bıraktığı evrensel değerler ve Kutsal Emanetler ve İslam şaheserleri ile muhteşem bir miras hep bu topraklarda ...

Bütün bunlara, Türkiye'nin folklorünü, mutfağını, Cumhuriyet döneminin kültür varlıkları ile kültür zenginliğini katarsak ne kadar eşsiz bir mirasa sahip olduğumuz kolayca görülür.

BUGÜN

BU MUHTEŞEM MİRASI VE ÇEŞİTLİLİĞİ DEĞERLENDİREN YENİ ÜRÜNLERE İHTİYACIMIZ VAR.

TÜRKİYE'NİN TANITIMINDA, BU OLAĞANÜSTÜ ÇEŞİTLİLİK VE DEĞERDEKİ KÜLTÜR VARLIKLARININ ÖN PLANA ÇIKARILMASI GEREKİYOR.

TÜRKİYE'NİN POTANSİYELİNİN ÇOK ÖNEMLİ DEĞERLERİNİ OLUŞTURAN KÜLTÜR VARLIKLARININ,

- KORUNMASI
- RESTORASYONU
- YÖNETİMİ

VE BÜTÜN BUNLARIN “SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞİM” İLKELER ÇERÇEVESİNDE YÜRÜTÜLMESİ ÖNEM TAŞIYOR.

Tescilli sit alanları

Arkeolojik sit alanı	5 522
Doğal sit alanı	898
Kentsel sit alanı	195
Tarihi sit alanı	126
Diğer sit alanları	392
İstanbul ili dışındaki tescilli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları	
Sivil mimarlık	26 189
Dinsel yapılar	5 504
Kültürel yapılar	5 383
İdari yapılar	1 502
Askeri yapılar	724
Endüstriyel ve ticari yapılar	1 877
Mezarlıklar	1 732
Şehitlikler	184
Anıt ve abideler	258
Doğal varlıklar	2 777
Kalıntılar	932
Korunmaya alınan sokaklar	46
Toplam	47 108
İstanbul İlindeki tescilli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları: 19512	
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü	